

UNIVERSITATEA „DUN REA DE JOS” DIN GALAȚI

FACULTATEA DE LITERE

Poezia generației albatrosiste

Teză de doctorat

- rezumat -

Conducător științific,
PROF. UNIV. DR. NICOLAE IOANA

Doctorand,
Cristina Ciobanu

Galați
2012

Cuprins

INTRODUCERE

GENERA ȚIE, PROMO ȚIE - CONTROVERSE

CALEIDOSCOP (DECENIUL AL V-LEA)

REVISTELE „ALBATROS” I „CADRAN”

1. CLIMATUL PUBLICISTIC
2. RECEPTAREA – CÂTEVA PRECIZĂRI
3. UN MODEL ȘI O RAMPĂ DE LANSARE: CADRAN
  - 3.1. *Structura publicației*
  - 3.2. *Pledoaria pentru o literatură socială*
  - 3.3. *Sfere de interes – o abordare structurală*
    - 3.3.1. Cronică
    - 3.3.2. Reportajul
    - 3.3.3. Eseul, critica literară
    - 3.3.4. Poezia
4. ALBATROS
  - 4.1. *Programul revistei în texte teoretice*
  - 4.2. *Poezia*
  - 4.3. *Insectar – pamfletul și parodia*
  - 4.4. *Albatros nr. 8 – cenzurat*
5. PRELUNGIRILE UNUI FENOMEN PUBLICISTIC – GÂNDUL NOSTRU
6. PUNCTE DE CONVERGENȚĂ. REVENIRI

POEZIA ALBATROSIST

1. PRELIMINARII
2. IMAGINARUL POETIC. TEMATIZAREA UNOR OBSESII
  - 2.1. *Acvatic, erotic și mortuar. Călătorie spre inimă*
  - 2.2. *Ancorarea în cotidian. Pecetea coșmarului*
3. MODALITAȚI DE STRUCTURARE A DISCURSULUI LIRIC
  - 3.1. *Acumulări, destructurări, forme de dialogism*
  - 3.2. *Intertext. Certitudine și incertitudine – jocul probabilităților*
  - 3.3. *(Auto)Ironia - modalitate de structurare a poeticului*
  - 3.4. *Poemul ekphrastic*

ALBATROSISMUL – ECOURI ÎN LITERATURA CONTEMPORAN

1. ALBATROSISMUL – CONTURURI
2. ECOURI ÎN POEZIA CONTEMPORANĂ
3. SUB ZODIA INCERTITUDINII
  - 3.1. *Autoreferențialitatea*
  - 3.2. *Poezia ca exercițiu de sinceritate. Luciditatea*
4. REALISMUL. O POETICĂ A FAPTULUI DIVERS, A BANALULUI
  - 4.1. *Restructurarea imaginarului poetic: „poetizarea” universului cotidian*
  - 4.2. *Autenticitatea exprimării*
5. INTERTEXTUL. IRONIE ȘI DEMITIZARE
6. DEMETAFORIZAREA
7. ÎNTRE SUPRAREALISM ȘI ONIRISM

CONCLUZII

ANEXE

INDEX

BIBLIOGRAFIE

Cuvinte cheie

Generația Albatros/ albatrosistă, ironie, cotidian, intertext, social, anticalofilism, prozaism, banal, avangardă, literatura-reportaj, autenticitate, demitizare, demetaforizare, autoreferențialitatea/metatextul, poetica certitudinilor și a incertitudinilor, poezie contemporană, dialogism, limbajul sincopat, paratext, viziune deformatoare, poezie ludică, frondă, inovație stilistică, eros, obsesia morții, real, imaginar.

Poezia generației albastrosite

-rezumat-

Am pornit, în lucrarea de față, de la premisa că literatura ca și restul artelor se caracterizează prin fluctuații generate de schimbările sociale, de viziune sau chiar politice ale diferitelor epoci. Există perioade care par menite a încuraja o dezvoltare a artelor și epoci de tranziție aflate sub *zodia cancerului*. În ultimul caz, există puține șanse ca literatura generată în astfel de condiții să se înscrie apoi în ceea ce numim, utilizând un clișeu de definire, *marea literatură*. Sunt scriitori care se caută pe sine în amalgamul de idei și de concepții al epocii, care încearcă să-și confirme un statut, să-și precizeze o identitate, în condițiile în care societatea le oferă o deziluzionare, le impune un refuz al miturilor respectate de generațiile anterioare. Scriitorii aceștia au însă meritul deosebit de a descoperi în căutările lor și de a defini noi modalități de abordare a universului ficțional sau de a le aduce în prim plan pe cele considerate, până în acel moment, maginale. Sunt ceea ce francezii numesc „*génération désenchantée*”, o generație care și-a pierdut idealurile sau le trăiește având concomitent conștiința inutilității lor, a faptului că aceste idealuri sunt doar cuvinte cărora li se pierde semnificatul.

Viziunea aceasta se reflectă în spațiul literar fie prin prezentarea lumii sub semnul absurdității care o domină, fie prin refacerea întregului spațiu cultural la nivel parodic, satiric sau ludic. Atitudinea protestatară sau depresivă se manifestă însă prin descoperirea unor resurse expresive ale limbajului puțin solicitate până în acel moment. Există, totodată, și posibilitatea ca scriitorii aceștia să încerce să creeze alte mituri, un univers secund bazat pe tendințele inconștientului de a răspunde compensatoriu frustrărilor eului. În acest ultim caz, angoasa răzbate dintr-o rețea de simboluri, tratate cu seriozitate sau cu fină ironie. Astfel de perioade ale evoluției literaturii dezvoltă tendințe opuse, manifestări extravagante, toate constituite însă pe fundamente comune.

O asemenea perioadă de cumpănă a literaturii române o reprezintă aceea care se suprapune peste al Doilea Război Mondial. Scriitorii care debutează acum se află sub impactul schimbărilor și al presiunii social-politice a vremii și vor forma ceea ce va purta numele de *generație a războiului* sau *generație pierdută*. Ambele sintagme subliniază nu atât caracterul unitar al celor care evoluează sub semnul nefast al acestei epoci, cât, mai degrabă, destinul comun al scriitorilor, reduși la tăcere sau nevoiți să-și adapteze concepția artistică schimbărilor impuse de istorie.

Teza aceasta își propune o analiză a poeziei generației *Albatros*, cu accent pe aspectele care reliefează particularitățile de expresie ale acestor poeți, atât prin raportare la modelele declarate sau nu, la poezia epocii, dar și la avatarurile poeticității din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Apelând la o perspectivă tematic-arhetipală, dar și la o analiză a structurării materialului lingvistic esențială în modul de concepere a poeziei ultimului secol, am considerat că trebuie urmărite acele caracteristici ale discursului poetic care se constituie în mărci distinctive pentru grupul de la *Albatros*.

Scopul demersului critic din lucrarea de față este acela de a pune în evidență structuri poetice, jocuri verbale, elemente de frondă literară care pot contura tabloul unei generații considerate pierdute/de tranziție, dar care, prin inventivitatea sa, își merită totuși un loc aparte în literatura română.

Literatura română contemporană pare să îi recupereze, la nivel stilistic, pe acești scriitori. Direcțiile pe care ei le deschid într-o perioadă tulbure din punct de vedere politic, social și literar vor fi astfel continuate. Nu credem în nicio formă de protocronism, de aceea nu dorim să demonstrăm că tot ceea ce s-a scris după deceniul al V-lea al secolului trecut își are, într-o măsură mai mică sau mai mare, sursa în literatura acestor scriitori. Se știe că o generație nu face decât să readucă în atenția publicului aspecte marginale în literatura generațiilor anterioare sau aspecte uitate care, reinterpretate, revalorificate, pot să confere acel suflu de noutate, de prospețime atât de căutat. Poeții deceniului al V-lea nu se deosebesc, din acest punct de vedere, prea mult de confrății lor.

Ne vom concentra atenția asupra acelor elemente care îi unesc și asupra acelor poeți care reprezintă nucleul grupului de la *Albatros*, fără a nega importanța celorlalți într-o istorie a literaturii române.

Deși adesea este dificil să separi biograficul de literar, am preferat să renunțăm la accentuarea unor astfel de aspecte care ar putea să fie definitorii pentru existența și caracterul

acestor scriitori și care au stârnit destule controverse, pentru că am considerat că sunt destule poeme care pot să concureze cu orice dispută pe o astfel de temă, în sensul fascinației pe care au capacitatea să o exercite. De aceea nu putea să lipsească o minimă contextualizare, referințele la epoca debutului și la ingerințele politicului în spațiul literar fiind esențiale pentru o generație care a fost obligată să se modeleze sau să reacționeze la astfel de impuneri mai mult decât în altă epocă. Se poate astfel sublinia faptul că, deși uneori au făcut concesii regimului totalitar, au meritul de a scrie o poezie autentică, de a reflecta spiritul vremii lor, plină de contradicții, de a susține și prin poezie și prin articolele teoretice primatul esteticului în raport cu alte aspecte pe care le poate reliefa o operă artistică. Deliricizarea poeziei nu este o caracteristică strict a generației amintite, dar reprezentanții ei o fac programatic, textele lor au tendința de a se transforma în arte poetice, autoreferențialitatea devenind și ea o trăsătură a unei poezii care reflectă o criză a umanității. Există totuși o ezitare constantă între tranzitivitatea și reflexivitatea acestor texte, ezitare pe care a remarcat-o și critica literară, jocul verbal axându-se pe luciditatea creatorului care nu poate uita și nu se poate iluziona că ceea ce face este altceva decât literatură, adică lume secundă, construită din cuvinte, și, în consecință, un spațiu al libertății absolute în care orice este posibil.

În lucrarea de față, ne-am propus să prezentăm ceea ce numim „poezia generației *albatrosiste*”, trăsăturile definitorii ale acesteia punând în evidență caracteristicile perioadei amintite, accentul căzând pe tentativa de a modifica orizontul de așteptare, de a schimba criteriile esteticului, reluând într-o variantă sublimată procedee ale avangardei istorice, dar anunțând totodată și literatura finalului de secol al XX-lea. Astfel studiul este structurat în cinci capitole: *Generație, promoție – controverse, Caleidoscop (deceniul al V-lea), Revistele „Albatros” și „Cadran”, Poezia generației „Albatros” și Ecouri în literatura contemporană.*

În primul capitol, *Generație, promoție – controverse*, am pornit de la faptul că însuși conceptul *generație* a fost pus sub semnul întrebării, discutându-se relevanța lui. Respins, mai ales, de reprezentanții literaturii, ca fiind unul uniformizator, își dovedește totuși necesitatea atunci când i se recunosc limitele. De aceea, am considerat că este necesar o delimitare a noțiunii de generație și definirea modului în care înțelegem să o folosim și am făcut o analiză a accepțiilor pe care le-au căpătat termenii de *generație*, respectiv, *promoție* cărora li se adaugă și alte câteva sintagme parțial sinonime. Astfel preluarea termenului *generație* din științele naturii și adaptarea sa la domeniul literar a avut la bază ritmul alert al evoluției literaturii din ultimele secole. Înnoirile repetate, caracterul aproape viu al transformărilor prin care trece canonul

estetic determină căutarea unui alt model de structurare a istoriei literare. Astfel cel care introduce conceptul de generație în domeniul istoriei literare, Albert Thibaudet¹, îi delimitează și sfera de utilizare, distingând în interiorul unei generații mai multe decade (numite ulterior promoții). Deși un punct de vedere comun asupra existenței și asupra creației este necesar pentru a putea discuta despre o generație, Thibaudet refuză să utilizeze conceptul într-o manieră uniformizantă, admitând că membrii unei generații sunt individualități creatoare, că în orice istorie literară sunt posibile excepții de la orice încercare de clasificare. În ciuda discursului său și a precauțiilor luate pentru a nu se da termenului o conotație negativă, critica literară va simți permanent nevoia unor noi precizări, delimitări ale conceptului astfel încât să poată fi accept în terminologia de specialitate. Inițial definind o perioadă de 33 de ani, i se restrânge sfera semantică pentru a putea desemna ceea ce s-a numit o *generație de creație*² (scriitori care debutează aproximativ în aceeași perioadă, care sunt sub influența aceluiași context cultural, care abordează o tematică asemănătoare). Pentru a ilustra dinamica literaturii secolului al XX-lea s-a introdus și termenul *promoție*. Utilizarea acestuia din urmă era, într-o oarecare măsură, și o încercare de a răspunde protestelor scriitorilor care se simt uniformizați, care cred că prin integrarea într-o generație li se refuză dreptul de a fi considerați deschizători de drumuri. Distincția dintre promoțiile conservatoare și cele inovatoare³ este iarăși discutabilă pentru că introduce un criteriu temporal într-o ierarhie estetică. S-a apreciat însă că introducerea promoțiilor în etapizările literaturii române nu face decât să conducă la o fărâmițare excesivă a acesteia. Dintre termenii/sintagmele echivalente propuse, am aminti *noul val* care ar avea ca avantaj accentul pus pe noutata absolută, fără vreo trimitere la ideologia comună, și *pleiadă*⁴ (sugerând omogenitatea grupării). Am luat în considerare avantajele pe care le au aceste delimitări (termenul *generație* pune în evidență dominantă comună, tiparul estetic comun, ideea de inovație, desemnând o altă etapă de creație) și dezavantajele (imposibilitatea unor delimitări clare) și am ales să utilizăm termenul *generație* tocmai pentru avantajele amintite, dar am evitat integrarea scriitorilor analizați într-o *promoție* pentru că aceasta ar putea fi privită ca o anexă fie a interbelicului, fie a proletcultismului, ceea ce ar fi complet fals. Am avut în vedere și denumirile care s-au vehiculat pentru a defini generația aceasta (*generația războiului*, *generația*

---

¹ Albert Thibaudet, *Fiziologia criticii. Pagini de critică și istorie literară*, studiu introductiv, selecție, traducere și note de Savin Bratu, Editura pentru Literatură Universală, București, 1966

² Tudor Vianu, *Generație și creație* (1936) în *Opere*, vol. 9, Editura Minerva, București, 1980

³ Laurențiu Ulici, *Literatura română contemporană*, vol. I, Editura Eminescu, București, 1995

⁴ Crăciun, Gh., *Competiția continuă. Generația 80 în texte teoretice*, ediția a II-a, Editura Paralela 45, Pitești, 1999

pierdută sau *amânată*), am considerat că acestea reprezintă, în general, contextualizări care nu pot fi relaționate cu esteticul și am ales să utilizăm termenul de *generație albatrosistă* nu pentru că am crede în mitul unei reviste prezentate adesea ca angajată în lupta antifascistă, ci pentru referirea la poemul baudelairian sub semnul căruia se așază tinerii scriitori din epocă.

Deși s-a contestat asocierea numelui revistei *Albatros* cu *generația războiului*, convenindu-se că este limitativ, că reprezentanții acestei generații sunt mult mai mulți decât cei care s-au făcut cunoscuți în paginile cu existență efemeră ale publicației amintite, am preferat-o pentru implicațiile pe care le aduce termenul. Aparent denumirea aceasta exclude literatura Transilvaniei, Cercul literar de la Sibiu, constituindu-se, pentru mulți, ca o grupare diferită, prin concepție și prin direcția pe care o reprezintă, de scriitorii de la *Albatros*. Dincolo de deosebirile inerente, un alt mediu, alte modele, o altă formație, dincolo de faptul că ambele denumiri exclud o serie de scriitori care nu se apropie de niciuna dintre grupările amintite, termenul *albatrosist* surprinde ceva din esența acestei perioade literare. Numele revistei este legat (în mod explicit, prin citarea pe prima pagină) de bine-cunoscuta poezie baudelairiană *Albatros*. Baudelaire reflecta o altă viziune literară, în fond însă, aceleași neliniști ale unui final de epocă (de secol în cazul său). Poezia, emblematică pentru structura alegorică a unora dintre poemele simboliste, era o artă poetică demitizantă. Nu sunt acolo doar reflexe ale imaginii romantice a poetului/a geniului neînțeleș, ci și o atentă sugerare a abisului pe care-l are de înfruntat și a percepției societății asupra realizărilor sale („comique et laid”). Sintagma *generație albatrosistă* are, prin urmare, capacitatea de a sugera o generație capabilă să schimbe criteriul estetic, propunând o literatură care refuză iluzionarea, care reflectă o aducere a visătorului în concret.

Cel de-al doilea capitol, *Caleidoscop (deceniul al V-lea)*, este o incursiune în poezia deceniului al V-lea al secolului al XX-lea. Atât pentru a încadra generația albatrosistă într-o tradiție, cât și pentru a-i sublinia notele definitorii, am considerat necesară prezentarea climatului literar al deceniului al V-lea din secolul trecut. Am ales pentru a desemna tabloul literaturii române din această perioadă metafora caleidoscopului (cu varianta sa numită teleidoscop) ca simbol al fragilității, al permanentelor modificări, al reorientărilor estetice și al răsturnării valorilor. Totul se produce sub presiunea socială și politică, iar literatura pare să se reinventeze de la an la an fără ca aceste schimbări să fie neapărat pozitive. Este o perioadă de cumpănă în literatura română în care presiunile se exercită din toate părțile, indiferent de regimul politic există o presiune asupra scriitorilor de a fi în concordanță cu cerințele epocii. Din punctul de vedere al tematicii abordate, al surselor de inspirație „recomandate” este, într-

adevăr, un deceniu de tranziție. Și, în acest sens, se observă oscilările, ezitățile unora dintre poeți care debutează cu o poezie modernistă chiar cu influențe ale avangardei și care se vor „converti” curând la poezia de inspirație socială, cea în care este cântată lupta de clasă. Poezia deceniului al V-lea care pare, într-adevăr, să conteze într-o istorie a literaturii române este cea din prima parte a acestei perioade pentru că apoi ingerințele politicului fac să descoperim tot mai mult versificatori, dar nu poeți. Dacă vocile poezilor din interbelic se fac tot mai rar auzite, aceștia preferând să publice doar volume retrospective, noua generație se remarcă totuși prin opere de o reală valoare. Poeții aceștia aparțin fie grupului de la „Albatros”, fie Cercului literar de la Sibiu, fie grupării suprarealiste.

În capitolul următor, *Revistele „Albatros” și „Cadran”*, facem o analiză a celor două reviste care au reprezentat un punct de plecare în afirmarea acestor poeți. *Cadran* constituie, parțial, cel puțin, modelul de care se servește Geo Dumitrescu atunci când pregătește apariția revistei *Albatros*. Punerea în evidență a climatului publicistic în care vede lumina tiparului revista *Albatros* a fost necesară pentru a putea formula câteva observații cu privire la importanța acestei publicații, cazul *Albatros* nu este singular în epocă, dar are meritul de a promova arta autentică și nu pe cea direcționată de vreun regim politic. În ceea ce privește receptarea fenomenului *Albatros*, am considerat absolut necesară prezentarea ei pentru că este în sine o justificare a insistenței noastre de a prezenta conținutul celor două reviste. În receptare se pot remarca cele două extreme, fie exagerarea rolului revistei și a luptei antifasciste, fie dimpotrivă minimizarea acestui rol. *Cadran* este o revistă de stânga, caracterizată printr-o pendulare continuă între literar și extraliterar. În articolele-program se afirmă o orientare spre estetic (deși există constant o tendință de subordonare a literaturii socialului), necesitatea ieșirii din „turnul de fildeș”, un refuz al sentimentalismului și al intimismului, preferindu-se o tematică socială. Păstrând ceva din structura revistei *Cadran*, *Albatros* pare a împrumuta și o serie de idei vehiculate în paginile celei dintâi. Se poate, de asemenea, observa un anume eclecticism în materie de opinii exprimate. Programul revistei este conturat mai clar în numărul 7 când atitudinea celor de aici devine protestatară. Și în numerele anterioare se insistase asupra necesității scriitorilor de a fi originali, se produce însă acum o delimitare de avangarda istorică, se atacă vocabularul considerat „poetic”, se propune o renunțare la manierism și o „revenire” la realism. Titlul însuși al revistei (sugerând o poezie care să-și urmeze drumul în pofida vitregiilor vremurilor) trebuia să țină loc și de manifest. Poezia publicată aici este și ea inegală ca valoare, mai degrabă, pamfletele de la rubrica Insectar par să atragă atenția. Numărul 8 al

revistei este cenzurat tocmai pentru caracterul protestatar, dar „negativiștii” vor încerca să se regrupeze preluând pentru scurt timp publicația *Gândul nostru* sau își vor reafirma opiniile în paginile altor ziare ale epocii, *Ecoul*, *Timpul*.

La începutul celui de-a patrulea capitol, *Poezia albastrosist*, am prezentat și analizat câteva elemente considerate definitorii pentru existența reală a poezilor asupra cărora am decis să ne oprim atenția (Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Constant Tonegaru, Dimitrie Stelaru), dar care au un impact direct sau indirect asupra operei. Astfel, urmându-și înclinațiile spre stânga, Geo Dumitrescu se înscrie în partid, dar va fi exclus în 1954 în urma unei ședințe dureroase, pentru a fi reabilitat în 1963. Dacă în momentul în care se apropie de mișcarea socialistă (mânat, așa cum mărturisește, de idealurile pe care le mânează), pare decis „să lase estetismul” la o parte, mai târziu revine la opinia afirmată în tinerețe, și anume primatul esteticului. Dorința de a face din cel considerat liderul generației sale unul exemplar, de a-l prezenta într-o aură eroică este ridiculizată chiar de Geo Dumitrescu. Volumului *Aventuri lirice* i s-au reproșat compromisurile, dar textele de aici reprezintă totuși poezie autentică, iar autorul lor nu dorește să se erijeze într-un luptător anticomunist. Portretul lui Geo Dumitrescu relevă un om deosebit, refuzul ipocriziei prin care se caracterizează poezia sa pare să corespundă și atitudinii autorului care respinge, la rândul său, mistificarea propriei existențe.

Mult mai dificil este cazul lui Ion Caraion a cărui colaborare cu Securitatea (după eliberarea sa din închisoare este cunoscută), sunt multe note inofensive, dar și destule care fac rău. Emil Manu pledează pentru clemență în cazul unui om care a suferit mult, alții aleg să pună sub semnul întrebării autenticitatea unora dintre aceste note (unele dintre ele lipsesc și se face referire la activitatea lui Caraion în texte aparținând celor de la Securitate, altele sunt scrise la mașină). S-a lansat inclusiv ideea bolii pe care notele acestea par să o reflecte, schizofrenia. Și, într-adevăr, versurile sale par să susțină ideea unei personalități tulburi pe care o ilustrează Ion Caraion. Mult mai importante sunt luările de poziție din deceniul al V-lea în favoarea artei autentice, fapt reflectat și de poezia sa.

Constant Tonegaru este poate la polul opus, arestat pentru vina de a vrea să ajute pe cineva (care nu-și ia prea multe măsuri de precauție pentru a nu fi prins), rezistă (psihic vorbind) presiunii la care este supus și refuză colaborarea cu Securitatea. Poezia, în viziunea lui Tonegaru, este una a metamorfozelor, a permanentei reinventări. Din acest punct de vedere, concepția sa despre creație se apropie de sfera avangardismului. Poezia pe care urmărește s-o creeze este, după propria mărturie, apropiată de onirism. Aceste idei se reflectă și în opera sa

prin prelungirile realului într-un spațiu imaginar. Dacă Geo Dumitrescu încerca să-și demitizeze propria existență, Dimitrie Stelaru pare să procedeze exact invers. Imaginea de poet boem este cea pe care el însuși și-o creează și pe care o imprimă și asupra celor din jur, făcând dificilă descoperirea adevărului. În realitate, poetul pare diferit de imaginea pe care a lăsat-o (existența sa fiind marcată și de singurătate, suferință). Singura evadare a lui Dimitrie Stelaru pare să rămână în spațiul literaturii și când aceasta îi este refuzată, îl încearcă gânduri de sinucidere.

Capitolul propriu-zis se constituie din două secțiuni, una este cea în care am discutat teme, motive care devin obsedante în lirica acestor poeți și nu putea lipsi de aici obsesia morții devenită dominantă sub impactul atrocităților războiului, dar și al amenințărilor de ordin politic. Iubirea însăși este privită ca o anticameră a morții. Poeții aceștia care promovaseră o poezie ancorată în realitate, manifestă un anumit gust al evadării și, prin urmare, al călătoriei fie spre spații imaginare, fie spre sine prin labirintul coșmarurilor proprii. Cealaltă notă definitorie a imaginarului poetic albatrosist este dată de înclinația spre citadin, spre cotidian și banal, înclinație însoțită de o depoetizare a limbajului artistic. Realul însă rămâne pretext pentru redarea viziunilor de coșmar care par a bătui sufletul unora dintre acești poeți. O parte dintre poemele reprezentative pentru generația aceasta sunt cele în care se anunță, direct sau indirect, o călătorie adesea imaginară spre spații exotice, spre universul erotic sau chiar spre moarte. Călătoria implică adesea simboluri acvatice sau chiar sugestii ale curgerii fie legate de metafora timpul care trece sau a gândurilor, a amintirilor care se pierd. Totul pare să se înscrie într-un straniu ritual inițiativ – spunem straniu pentru că cel mai adesea sfârșește printr-un eșec sau o dezamăgire. Poetul are adesea sentimentul că lumea aceasta atât de obișnuită îi este necunoscută și surprinde cititorul cu perspectiva pe care o deschide asupra ei. E un parcurs al descoperirii de sine demitizant căci peste tot pare să se pună pecetea tristeții și a morții, iar ironia stârnește doar un zâmbet crispat, amar.

La Tonegaru, încercările de îndepărtare de lumea reală îmbracă forma călătoriei pe mare către ținuturi exotice, dar nu destinația este cea avută în vedere (pentru că aceasta pare a echivala cu moartea), ci peregrinarea la infinit în căutarea sinelui. Se produce o adevărată lichefiere a universului, o pierdere a conturilor acestuia astfel încât lumea reală se confundă cu cea a visului, viața devine o anticameră a morții, fapt ilustrat de motivul somnului, al oboselii care revine constant. Degradarea universală este susținută în lirica lui Tonegaru și de alte simboluri, dintre care îl aminteam pe cel al fluturelui (molia) asociat timpului devorator, pe cel al dansului (tendație erotică și atragere în plasa morții, un substitut al cântecului sirenelor).

Toate încercările de a evada (în vis, în spații exotice, în literatură, în dragoste, în cosmos) sunt sortite eșecului și poetul revine, de fiecare dată, în lumea reală pentru că totul este marcat de semnele dispariției. Spre deosebire de abordarea aceasta a morții sub o mască a calmului, a acceptării inevitabilului, la Dimitrie Stelaru se realizează o adevărată teatralizare a tabloului morții. Și aici însă apa, călătoria acvatică sunt simboluri ale alunecării în neant. Aparițiile feminine se încadrează în două categorii: femeia pusă sub semnul bolii, al suferinței și ivirile diafane care par să indice mai degrabă inspirația, anima decât imaginea unei persoane *reale*. Apar astfel poeziile închinat Eumenei care pare să ilustreze, în egală măsură, inspirația și uitarea, gândul și dispariția acestuia și care pare să aibă capacitatea de a da valoare unei lumi a pustiului și a decăderii. Dialogul cu poezia tradițională, romantică se produce și la Geo Dumitrescu, în cazul căruia textele sunt permanente înșelări ale orizontului de așteptare. Nostalgia, reveria sunt repede contrabalansate de asocierea elementelor de limbaj solemn cu cele ținând de casnic, cotidian („nepoetic”). Obsesia morții apare cel mai puternic la Ion Caraion, poeziile primelor sale volume (dar impresia se păstrează și mai târziu) transmit invariabil aceeași imagine reiterată la nesfârșit a unei lumi în descompunere, *cangrenate*, din care nu mai este nicio puțință de evadare. Pietrificarea sau, dimpotrivă, lichefierea au, în fond, aceeași semnificație: moartea. Viziunile sunt de coșmar și tragismul lor este accentuat de impresia că acest coșmar se confundă cu viața însăși.

Deși poeziile acestea ancorează cititorul în universul banal, cotidian, viziunea asupra acestei lumi este una personală. Spațiile descrise capătă caracter fantomatic, sunt deformări ale realității, construite într-un permanent dialog cu poezia pur descriptivă. Sunt spații care accentuează senzația de sufocare, este o poezie a claustrării, a universului absurd. Viața însăși se transformă într-un joc tragic și de aici impresia că eul poetic este prins într-un coșmar fără posibilitate de trezire.

Cealaltă secțiune importantă a acestui capitol este cea în care avem în vedere o prezentare a *modalităților de structurare a discursului poetic*, modalități asupra cărora vom reveni și în capitolul final pentru că multe dintre ele se pot regăsi ca trăsături definitorii în literatura contemporană: destructurarea limbajului poetic, forme de dialogism, jocul probabilităților, ironia și chiar structura poemului ekphrastic, însemnând aici o restrângere a lumii descrise la un spațiu bidimensional.

Îndepărtarea de resursele comune ale lirismului, de axarea discursului poetic pe metafore-cheie, necesită o găsiere unei alternative pentru a menține cititorul în universul acesta

parțial deliricizat. Soluțiile propuse de poeții albatrosiști sunt cele pe care le vom regăsi apoi și la Marin Sorescu, dar și la scriitorii reprezentativi pentru literatura contemporană. Dialogismul îmbracă mai multe forme, fie o cultivare propriu-zisă a unei conversații imaginare cu cititorul sau cu propria persoană, fie polemizarea indirectă cu diverse modalități de creație, cu tehnici aparținând unor curente literare. Se utilizează, în consecință, aluzia, se revalorifică motive și teme literare considerate vetuste. Există un joc permanent între afirmarea cu certitudine a celor mai absurde idei, dar care par a fi definatorii pentru noua realitate, și exprimarea incertitudinii când se prezintă fie fapte banale, fie proiecții ale propriei imaginații. Una dintre speciile cultivate de poeții acestei generații este „poemul ekphrastic”, un text care pare a descrie un tablou real sau imaginar, caracterizat prin bidimensionalitatea prezentării. În cazul acestor poeți, tabloul este adesea unul imaginar, o copie deformată a realității căreia îi lipsește a treia dimensiune, și anume înaltul, capacitatea de a se ridica, din punct de vedere spiritual, deasupra lumii sordide.

Capitolul al cincilea, *Albatrosismul – ecouri în literatura contemporană*, aduce unele precizări în ceea ce privește sfera conceptului de albatrosism, care, considerăm, că se definește prin punerea literarului sub semnul autenticității, prin orientarea spre realism, prin preluarea unor tehnici ale avangardei, dar prin evitarea unei utilizări gratuite, printr-o poezie care are în centru banalul prozaic și printr-o atitudine anticalofilă. Printre ecourile acestei poezii în literatura contemporană am putut remarca perpetuarea neîncrederii în limbaj, refuzul hiperculturalizării poeziei, renunțarea la certitudini și la perfecțiune, preferința pentru o poezie a prozaicului (cu dispariția bardului care-și cânta nostalgia absolutului), autoreferențialitatea și transformarea lumii în text, conceperea actului poetic ca exercițiu de sinceritate, poetizarea faptului divers, autenticitatea exprimării, intertextualitatea, demetaforizarea (descriptivul se goleşte de tropi, narativul pare să invadeze spațiul poetic și să confere poemelor aparență de jurnal), preferința pentru registrul ludic și pentru cel ironic. Pe scurt, poezia albatrosistă reflectă o generație-punte care reușește să păstreze ceva din modernismul interbelic, să preia unele dintre experimentele avangardiste și să aibă intuiția schimbărilor care-și vor pune amprenta asupra literaturii române.

În concluzie, impactul epocii, caracterul ei apăsător, se resimte într-o formă sau alta în întreaga poezie a acestei generații și, de cele mai multe, reacția e aceeași, de factură *albatrosistă* cum intuiau redactorii revistei, un refugiu într-un univers virtual, oniric uneori, un

spațiu al imaginarului care reflectă temerile și ideile ce bântuie eul liric, sau o aspirare a realului în lumea imaginară, o banalizare a imaginarului ori o ficționalizare a banalului.

Percepția despre sine și despre artă e demitizantă, există permanent un ochi care privește din exterior și care înregistrează excesele literaturizării, chiar și atunci când ele fac parte din propria creație. Recunoaștem aici un mod de abordare a materialului literar care va deveni criteriu de creație în spațiul postmodernismului. De aceea s-au și stabilit asemănări între generația aceasta de tranziție și reprezentanții optzecismului românesc. Evidențierea procedeelelor amintite, nu are scopul de a demonstra că acești poeți sunt primii care recurg la ele, ci de a le pune în evidență valoarea literară.

De altminteri, nu o dată s-au stabilit asemănări între generația aceasta de tranziție și reprezentanții optzecismului românesc. Evidențierea procedeelelor amintite, nu are scopul de a demonstra că acești poeți sunt primii care recurg la ele, ci de a le pune în evidență valoarea literară.

Ducându-și existența literară într-o epocă a presiunilor politice, scriitorii sunt atrași câteodată de ideologia unor curente care au fost condamnate mai târziu sau au devenit, într-un carusel al șansei ori al neșansei, victime ale regimului sau inculpați în fața istoriei. Discuțiile pe marginea activității social-politice, polemicile pe marginea vinovăției/nevinovăției lor în relația cu regimul comunist (Geo Dumitrescu, Ion Caraion) ni se par mai potrivite pentru un studiu sociologic sau care să reflecte efectele presiunii mediului asupra personalității umane. De multe ori, în cursul acestor discuții, se uită un aspect important, cel literar. În consecință, abordarea noastră va fi, în principal, estetică, insistând asupra celor câtorva poeți care au propus o manieră originală de scriitură. Deși între membrii grupului de la Sibiu și cei care își leagă numele de revista *Albatros*, se pot descoperi destule asemănări, chiar dacă între ei a existat o distanțare mărturisită încă din epocă, studiul acesta îi va avea în centru doar pe cei din urmă (incluzându-l aici și pe Caraion, care se apropiase de grupare în perioada debutului, fără a face propriu-zis parte din ea, pentru ca apoi să se delimiteze de aceasta).

Desigur, nu trebuie uitate ingerințele politicului în spațiul literar, dar pentru analiza strictă a operei literare, ele devin ne semnificative, rămânând doar curiozități pe scena istoriei. Este și motivul pentru care am preferat să prezentăm, în principal, liniile de bază ale tematicii abordate, modul în care acești poeți aleg să-și structureze universul liric, notele obsedante care se transformă în elemente definitorii. E o poezie care oscilează între afirmarea unor certitudini (banale, scandaloase, provocatoare sau, chiar, absurde) și ezitarea în conturarea unui univers

care, deși pare arhicunoscut, se fluidizează și devine tot mai greu de delimitat, undeva la granița dintre real și imaginar, dintre cotidian și oniric. O permanentă trecere de la tranzitivitate spre reflexivitate în cazul acestor texte, așa cum, de altfel, s-a mai remarcat. Tocmai oscilarea aceasta constituie și punctul de convergență dintre poezii albastrosiști și cei ai Cercului literar de la Sibiu, dar reprezintă și o trăsătură a liricii ulterioare.

Fiecare dintre scriitorii amintiți aici merită recitit pentru că are capacitatea de a învia lumi, sentimente, gânduri serioase ori ironice astfel încât ancorarea lor în epoca pe care au reprezentat-o se estompează și faptul acesta este esențial pentru rezistența în timp a literaturii în general. În această privință susținem opinia lui Jauss, care, în descendență aristotelică, promovează catharsis-ul ca o condiție esențială a receptării operei artistice. Opera literară autentică este în măsură să estompeze greșelile, defectele celui care a realizat-o și, așa cum spunea Ion Caraion, acesta *nu mai poate fi dat afară din literatură*.

Bibliografie

Opere

1. Caraion, Ion, *Apa de apoi*, Editura Cartea Românească, București, 1991
2. Caraion, Ion, *Cântecul singurei – Le chant de l'unique*, cuvânt introductiv de Ovid. S. Crohmălniceanu, Editura Eminescu, București, 1979
3. Caraion, Ion, *Cârțița și aproapele*, Editura Eminescu, București, 1970
4. Caraion, Ion, *Cimitirul din stele*, Editura Cartea Românească, București, 1971
5. Caraion, Ion, *Cimitirul din stele*, Editura Eminescu, București, 1996
6. Caraion, Ion, *Deasupra deasuprelor*, Editura Litera, București, 1971
7. Caraion, Ion, *Dimineața nimănui*, Editura Tineretului, București, 1976
8. Caraion, Ion, *Dragostea e pseudonimul morții*, Editura Cartea Românească, București, 1980
9. Caraion, Ion, *Dragostea e pseudonimul morții*, Editura Litera, Chișinău, 1997
10. Caraion, Ion, *Duelul cu crinii*, editura Cartea Românească, București, 1972
11. Caraion, Ion, *Eseu*, Editura pentru literatură, București, 1966
12. Caraion, Ion, *Exil interior*, Editura Libra, București, 1997
13. Caraion, Ion, *Frunzele din Galaad*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1973
14. Caraion, Ion, *Interogarea magilor*, Editura Cartea Românească, 1978
15. Caraion, Ion, *Lacrimi perpendiculare*, Editura Minerva, București, 1978
16. Caraion, Ion, *Lucrurile de dimineață*, Editura Ion Creangă, București, 1978
17. Caraion, Ion, *Marta, fata cu povești în palme*, Editura Ion Creangă, București, 1974
18. Caraion, Ion, *Munții din os*, Editura Cartea Românească, București, 1972
19. Caraion, Ion, *Necunoscutul ferestrelor*, Editura pentru literatură, București, 1969
20. Caraion, Ion, *Omul profilat pe cer*, Editura Eminescu, București, 1995
21. Caraion, Ion, *O ureche de dulceață și-o ureche de pelin*, Editura Ion Creangă, București, 1980
22. Caraion, Ion, *Poeme*, Editura Albatros, București, 1974
23. Caraion, Ion, *Postume*, Editura Adevărul, București, 1995
24. Caraion, Ion, *Selene și Pan*, Editura Eminescu, București, 1971
25. Dumitrescu, Geo, *Aventuri lirice*, Editura pentru literatură, București, 1963

26. Dumitrescu, Geo, *Jurnal de campanie*, Editura Cartea Românească, București, 1974
27. Dumitrescu, Geo, *Nevoia de cercuri. Libertatea de a trage cu pușca*, Editura pentru literatură, București, 1966
28. Dumitrescu, Geo, *Africa de sub frunte*, Editura Albatros, București, 1978
29. Dumitrescu, Geo, *Libertatea de a trage cu pușca și celelalte versuri*, seria de autor, Editura Viitorul Românesc, București, 1994
30. Dumitrescu, Geo, *Poezii*, ediție completă și definitivă, editura Curtea Veche, ediția I, București, 2000
31. Dumitrescu, Geo, *Poezii*, Editura Curtea Veche, ediția a II-a, București, 2002
32. Stelaru, Dimitrie, *Mare incognitum*, cuvânt înainte de Lucian Raicu, Editura Tineretului, București, 1969
33. Stelaru, Dimitrie, *Poeme dramatice. Leru. Împăratul Nix*, editura Eminescu, București, 1970
34. Stelaru, Dimitrie, *Zei prind șoareci*, Editura pentru Literatură, București, 1968
35. Tonegaru, Constant, *Steaua Venerii*, ediție îngrijită și prefațată de Barbu Cioculescu, Editura pentru literatură, București], 1969
36. Tonegaru, Constant, *Plantația de cuie*, Editura Vinea, București, 2003, col. *Ediții definitive*, ediție, studiu critic, note și variante de Barbu Cioculescu

Studii generale

1. Bachelard, Gaston, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, traducere de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1995
2. Braga, Corin, *10 studii de arhetipologie*, Editura Dacia, colecția *Discobolul*, Cluj-Napoca, 1999
3. Bodi, Andrei, *Direcția optzeci în poezia română*, I, Editura Paralela 45, Colecția *Deschideri*, seria *Universitas*, Pitești, 2000
4. Buzatu, Gheorghe, *România sub Imperiul Haosului (1939-1945)*, Editura Rao, București, 2007
5. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității. Modernism. Avangardă. Decadență. Kitsch. Postmodernism*, Editura Univers, București, 1995
6. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Editura Humanitas, București, 1999
7. Chioaru, Dumitru, *Poetica temporalității. Eseu asupra poeziei românești*, Editura Dacia, col. *Discobolul*, Cluj-Napoca, 2000
8. Clement, Liviu, *Fragmente despre postmodernism și poezie în Crai nou*, 2002

9. Coșovei, Traian T., *Pornind de la un vers*, Editura Eminescu, București, 1990
10. Crăciun, Gh., *Competiția continuă. Generația 80 în texte teoretice*, ediția a II-a, Editura Paralela 45, Pitești, 1999
11. Crișan, Constantin, *Ieșirea din metaforă*, Cartea Românească, București, 1972
12. Diaconu, Mircea A., *Fetele poeziei. Fragmente critice*, Editura Junimea, Iași, 1999
13. Dimov, Leonid și Țepeneag, Dumitru, *Momentul oniric*, antologie îngrijită de Corin Braga, Cartea Românească, București, 1997
14. Evseev, Ivan, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, editura Amarcord, Timișoara, 1994
15. Friedrich, Hugo, *Structura liricii moderne. De la mijlocul secolului al XIX-lea până la mijlocul secolului al XX-lea*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969
16. Giurescu, Dinu C., *România în al doilea război mondial: 1939-1945*, Editura All, București, 1999
17. Hangiu, I, *Dicționar al presei literare românești (1790 – 1982)*, București, Editura Științifică și enciclopedică, 1987
18. Herseni, Traian, *Sociologia literaturii*, Editura Univers, 1973
19. Hutcheon, Linda, *Politica postmodernismului*, Editura Univers, colecția *Studii* București, 1997
20. Labat, Stéphane, *La poésie de l'extase et le pouvoir chamanique du langage*, Maisonneuve et Larose, 1997
21. Lupan, Radu, *Moderni și postmoderni. Text și context II*, Cartea Românească, București, 1988
22. Marino, Adrian, *Modern, modernism, modernitate (eseuri)*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969
23. Martin, Mircea, *Generație și creație, ediția a II-a, nerevăzută, dar adăugită*, Editura Timpul, Reșița, 2000
24. Mauron, Charles, *De la metaforele obsedante la mitul personal*, editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001
25. Munteanu, Romul, *Metamorfozele criticii europene moderne*, editura Univers, București, 1975
26. Negrici, Eugen, *Sistematica poeziei*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998
27. coord. Papahagi, Marian; Sasu, Aurel; Zaciu, Mircea, *Dicționarul scriitorilor români*, Editura Fundației culturale române, Editura Albatros, București, 1995-2002
28. coord. Papahagi, Marian; Sasu, Aurel; Zaciu, Mircea, *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, Editura Albatros, București, 2000
29. Papu, Edgar, *Evoluția și formele genului liric*, Editura Albatros, ediția a II-a, București, 1972
30. Petroveanu, Mihail, *Traietorii lirice*, Cartea Românească, București, 1974
31. Pop, Ion, *Avangardismul poetic românesc. Eseuri*, Editura pentru literatură, 1969
32. Popa, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, ediția a doua revizuită și adăugită, editura Albatros, București, 1977

33. *** *Presa literară românească. Articole-program de ziare și reviste (1789-1848)*, ediție în două volume, note, bibliografie, indici de I. Hangiu, cu o introducere de D. Micu, vol. II (1901-1948), *Studii și documente*, Editura pentru Literatură, 1968
34. Rațiu, Dan-Eugen, *Disputa modernism-postmodernism. O introducere în teoriile contemporane asupra artei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001
35. *** *Reviste progresiste românești interbelice* (coord. Marin Bucur), București, Editura Minerva, 1972
36. Richard, Jean Pierre, *Poezie și profunzime*, Editura Univers, București, 1974
37. Ruja, Alexandru, *Valori lirice actuale*, Editura Facla, Timișoara, 1979
38. Schifirneț, Constantin, *Generație și cultură*, Editura Albatros, București, 1985
39. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, ediția a doua revăzută și completată, Cartea Românească, București, 1978
40. Simion, Eugen (coord.), *Dicționarul General al Literaturii Române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005
41. Siugariu, Ion, *Viața poeziei*, Editura Marineasa, Timișoara, 1999
42. Spiridon, Monica; Lefter, Ion Bogdan și Crăciun, Gheorghe, *Experimentul literar românesc postbelic*, *Colecția 80*, seria *Eseuri*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998
43. Streinu, Vladimir, *Versificația modernă. Studiu istoric și teoretic asupra versului liber*, Editura pentru literatură, București, 1966
44. Tatomirescu, Ion Pachia, *Dicționar estetic-literar, lingvistic, religios, de teoria comunicației...*, Timișoara, Editura Aethicus, 2003
45. Thibaudet, Albert, *Fiziologia criticii. Pagini de critică și istorie literară*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1966, *studiu introductiv, selecție, traducere și note de Savin Bratu*
46. Tomuș, Mircea, *Istorie literară și poezie*, Editura Facla, Timișoara, 1974
47. Țeposu, Radu G., *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Editura Eminescu, București, 1993
48. Ulici, Laurențiu, *Literatura română contemporană*, vol.I *Promoția '70*, Editura Eminescu, București, 1995
49. Vianu, Tudor, *Generație și creație (1936) în Opere*, vol. 9

Referințe critice

1. Apolzan, Mioara, *Aspecte de istorie literară. Destinul unei publicații: R.F.R.*, București, editura Minerva, 1983

2. Balotă, Nicolae, *Umanități (eseuri)*, Editura Eminescu, București, 1973
3. Barbu, Eugen, *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent. Poezia română contemporană*, Editura Eminescu, București, 1975
4. Bălu, Ion, *Nostalgia absolutului*, București, Editura Eminescu, 1981
5. Bârgău, Vasile, *Generația '80. Precursori & urmași*, Editura Călăuza, Deva, 1999
6. Brezulescu, Ana-Maria, Mihăilă, Ileana, Nișcov, Viorica, Șchiopu, Michaela, Ștefănescu, Cornelia, *Bibliografia relațiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice (1919 – 1944)*, volumul I, București, Editura Saeculum I. O., 1997
7. coord. Bucur, Marin, *Literatura română contemporană*, vol I, *Poezia*, Editura Academiei R.S.R., București, 1980
8. Căprariu, Al., *Jurnal literar. 1957-1967*, Editura pentru literatură, București, 1967
9. Cioculescu, Șerban, *Aspecte literare contemporane. 1932-1947*, Editura Minerva, București, 1972
10. Culcer, Dan, *Serii și grupuri (Citind și trăind literatura)*, Cartea Românească, 1981
11. *** *Din presa literară românească (1918-1944)*, ediție îngrijită, prefață și note de Eugen Marinescu, editura Albatros, col. LYCEUM, București, 1975
12. Duda, Gabriela, *Literatura românească de avangardă*, antologie, prefață, postfață, tabel cronologic, comentarii și bibliografie de Gabriela Duda, editura Humanitas, col. Tezaur. Texte (comentarii). Sinteze, București, 1997
13. Felea, Victor, *Relecții critice*, Editura pentru literatură, București, 1968
14. Felea, Victor, *Secțiuni*, Editura Cartea Românească, București, 1974
15. Filerot, Sergiu, *Reîntâlniri*, București, Editura Cartea Românească, 1985
16. Grigurcu, Gheorghe, *Existența poeziei*, Cartea Românească, București, 1986
17. Grigurcu, Gheorghe, *Poeți români de azi*, Cartea Românească, 1979
18. Iorgulescu, Mircea, *Al doilea rond*, Editura Cartea Românească, București, 1976
19. *** *Literatura română contemporană* (coord. Marin Bucur), vol. I, *Poezia*, București, Editura Academiei R. S. R., 1980
20. Luca, Daniel, *Dinamica prozei în perioada interbelică*, Editura Lumen, Iași, 2009
21. Manolescu, Nicolae, *Metamorfozele poeziei*, Editura pentru literatură, București, 1968
22. Manu, Emil, *Eseu despre generația războiului*, București, Cartea Românească, 1979
23. Manu, Emil, *Dimitrie Stelaru*, București, Cartea Românească, 1984
24. Manu, Emil, *Generația literară a războiului*, București, Editura Curtea Veche, 2000
25. Manu, Emil – *Ion Caraion*, Editura Universal Dalsi, 1999
26. Manu, Emil – *Reviste românești de poezie*, Editura Academiei R.S.R., București, 1972
27. Martin, Aurel, *Poeți contemporani*, I, Editura pentru literatură, București, 1967
28. Mincu, Marin, *Critice*, Editura pentru literatură, București, 1969
29. Mincu, Marin, *Poezia română actuală (O antologie comentată)*, ediția a II-a, Editura Pontica, Constanța, 1999
30. Mincu, Marin, *Poezie și generație*, Editura Eminescu, București, 1975
31. Negoïtescu, I., *Analize și sinteze*, Editura Albatros, București, 1976
32. Negoïtescu, Ion, *Însemnări critice*, Editura Dacia, Cluj, 1970
33. Oarcășu, Ion, *Prezențe poetice*, Editura pentru literatură, București, 1968

34. Perpessicius, *Lecturi intermitente*, Editura Dacia, Cluj, 1971
35. Petroveanu, Mihail, *Traietorii lirice*, Editura Cartea Românească, București, 1974
36. Pop, Ion, *Poezia unei generații*, Editura Dacia, Cluj, 1973
37. Piru, Al., *Poezia românească contemporană. 1950-1975*, Editura Eminescu, București, 1975
38. Piru, Al. *Panorama deceniului literar românesc 1940-1950*.
39. Piru, Al., *Discursul critic*, Editura Eminescu, București, 1987
40. Regman, Cornel, *Dinspre «Cercul Literar» spre «Optzeciști»*, Cartea Românească, 1997
41. Regman, Cornel, *Cărți, autori, tendințe*, Editura pentru literatură, 1967
42. Regman, Cornel, *Selecție din selecție*, Editura Eminescu, București, 1972
43. Ruja, Alexandru, *Valori lirice actuale*, Editura Facla, Timișoara, 1979
44. *** *Scriitori români*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978, coord. Mircea Zăciu
45. Silvestri, Artur, *Radiografia spiritului creol. Cazul Miron Radu Paraschivescu*, ediția a II-a, Editura Carpathia Press, București, 2010
46. Sorohan, Elvira, *Singurătatea scriitorului: Cantemir, Creangă, Urmuz, Geo Dumitrescu*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2004
47. Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. V, Marginalia. Eseuri, ediție alcătuită de George Munteanu, editura Minerva, București, 1977
48. Streinu, Vladimir, *Poezie și poeți români*, antologie, postfață și bibliografie de George Munteanu, Editura Minerva, București, 1983
49. Ștefănescu, Alex., *Preludiu*, Cartea Românească, București, 1981
50. Ștefănescu, Alex., *Istoria literaturii române contemporane*, Editura Masina de scris, București, 2005
51. Valea, Lucian – *Generația amânată*, Editura Limes, Cluj, 2002
52. Vlasie, Călin și Oprea, Nicolae, *Literatura română postbelică între impostură și adevăr*, Editura Paralela 45, Colecția 80, seria *Publicistică*, Pitești, 2000
53. Vulcănescu, Mircea, *Tânăra generație*, Editura Compania, București, 2004
54. Zalis, Henri, *Tensiuni lirice contemporane*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975

Periodice

1. *Albatros. Bilunar pentru literatură*, anul I, nr. 1, 10 martie 1941
2. *Albatros. Bilunar pentru literatură*, anul I, nr. 2, 25 martie 1941
3. *Albatros. Bilunar pentru literatură*, anul I, nr. 3-4, 10-25 aprilie 1941
4. *Albatros. Bilunar pentru literatură*, anul I, nr. 5-6, 10-25 mai 1941

5. *Albatros. Bilunar pentru literatură*, anul I, nr. 7, 15 iunie 1941
6. *Cadran*, anul I, seria a II-a, nr. 1, 15 septembrie 1939
7. *Cadran*, anul I, seria a II-a, nr. 2, octombrie 1939
8. *Cadran pentru literatură și artă*, anul I, seria a II-a, nr. 3, noiembrie 1939
9. *Cadran pentru literatură și artă*, anul I, seria a II-a, nr. 4, decembrie 1939
10. *Gândul nostru*, an. I, seria II, nr. 1, 1 noiembrie 1942
11. Altieri, Charles, *The Fate of the Imaginary in Twentieth-century American Poetry*, *American Literary History* 17 (1), Oxford University Press 2005, pp. 70-94
12. Barry, Peter, *Contemporary Poetry and Ekphrasis*, the Cambridge Quarterly vol. 31, no. 2, 2002, pp. 155-165
13. Borbely, Ștefan, *Postmodernismul – un model (cultural) oportun?*, în *Familia*, nr. 12/1987
14. Buciu, Marian Victor, *Canonul estetic: listă, curent, generație?...* în *România literară*, nr. 45/noiembrie 2008.
15. Caraion, Ion, *Cartierul în Ecoul*, an II, nr. 51/vineri 11 februarie 1944,
16. Caraion, Ion, *Criza tinereții?* în *Ecoul*, an II, nr. 61/luni 21 februarie 1944, pr. 2
17. Caraion, Ion, *De când poeții, Timpul*, nr. 2086/ martie 1943
18. Caraion, Ion, *Discuție despre circulația cărților*, în *Ecoul* an II, nr. 45/5 februarie 1944
19. Caraion, Ion, «*Kalendism*» în *Ecoul* I, nr.4/ 22 decembrie 1943
20. Caraion, Ion, *Libertate și poezie*, în *Ecoul*, an II, nr. 213/luni 24 iulie 1944
21. Caraion, Ion, *Literatura viitorului* în *Ecoul* nr. 7/ 25 decembrie 1943
22. Caraion, Ion, *Scrisul frumos*, în *Ecoul*, an II, nr. 52/f ebruarie 1944
23. Caraion, Ion, *Poezie și critică* în *Ecoul*, anul II, nr. 201/miercuri 12 iulie 1944
24. Caraion, Ion, *Medalion George Coșbuc* în *Ecoul*, anul II, nr. 43/joi 3 februarie 1944
25. Caraion, Ion, *Cezar Boliac – patriot și unionist* în *Ecoul*, anul II nr. 66/sâmbătă 26 februarie 1944
26. Caraion, Ion, *Note la un alt Cezar Boliac* în *Ecoul*, anul II, nr. 47/duminică 6 februarie 1944
27. Caraion, Ion, *Culturalii* în *Ecoul*, anul II, nr. 50/ joi 10 februarie 1944
28. Caraion, Ion, *Medalion Costachi Conachi* în *Ecoul*, nr. 87/sâmbătă 18 martie 1944
29. Caraion, Ion, *Copiii și războiul* în *Ecoul* nr. 217/ 28 iulie 1944
30. Chioaru, Dumitru, *Cercul literar de la Sibiu*, în *Cuvântul*, nr.3/martie 2007
31. Ciopraga, Constantin, *Un sentimental ludic. Geo Dumitrescu* în *Convorbiri literare*, nr.11 (107), noiembrie 2004
32. Ciopraga, Constantin, *Dimitrie Stelaru – văzut de aproape* în *Convorbiri literare*, decembrie 2004
33. Constantin, Ilie, *Din câte adevăruri, Confesiuni* în *România literară*, nr. 41 / 17 octombrie 2008.
34. Constantin, Ilie, *Jurnalul lui M.R. Paraschivescu*, în *România literară*, nr. 2/ 2005
35. Constantin, Letiția, *Instrumente ale „agitației culturale” în perioada 1944-1954*, în *România literară*, nr. 19/2009

36. Davidson, Michael, *From Margin to Mainstream: Postwar Poetry and the Politics of Containment, American Literary History*, pp. 266-290
37. Diaconescu, Ioana, *Scriitori în arhivele CNSAS. Constant Tonegaru deținutul nr. 3964/49*, în *România literară*, nr. 9/3 martie 2006
38. Dimisianu, Daniel, *Ana Ipătescu 15 în România literară*, nr. 17/2007
39. Dumitrescu, Geo, *Gândul nostru în Timpul*, anul VI, nr. 1721/ februarie 1942
40. Dumitrescu, Geo, *Despre „o carte inutilă” în Timpul*, anul VI, nr. 1724/februarie 1942
41. Dumitrescu, Geo, *O altă estetică în Ecoul*, anul II, nr. 30/30 ianuarie 1944,
42. Dumitrescu, Geo, *O scrisoare de la Geo Dumitrescu (datată 12 iulie 2002) în România literară*, nr. 43/ 2008
43. Fairhurst, Gail T. & Putnam, Linda, *Organizations as Discursive Constructions, Communication Theory*, International Communication Association, February 2004, p. 5-26
44. Fernandez, Laura Lopez, *Experimental Poetic Practices in Spain, Literary and Linguistic Computing*, vol. 17, no. 2, Oxford University Press 2002, pp. 133-156
45. Gilbert, Roger, *The Dream of a Common Poetry, American Literary History*, pp. 350-363
46. Grigurcu, Gheorghe, *Recitindu-l pe Ion Caraion în Acolada. Revistă lunară de literatură și artă*, nr. 8/august 2008
47. Grimwood, Stevan, *Iconography and postmodernity, Literature & Theology*, vol. 17, no 1, Oxford University Press, march 2003, pp. 76-97
48. Jantzen, Grace M., *Eros and the abyss: reading medieval mystics in postmodernity, Literature & Theology*, vol. 17, no. 3, Oxford University Press, September 2003, pp. 244-264
49. Manolescu, Nicolae, *Generație literară*, în *România literară*, nr. 2/2000
50. Manolescu, Nicolae, *Generații biologice, generații literare în România literară*, nr. 13/aprilie 2010
51. Radu, Maria, *Ce pare, ce este și ce-ar trebui să fie poetul în Ecoul*, anul II, nr. 197/sâmbătă 8 iulie 1944
52. Poantă, Petru, *In memoriam Geo Dumitrescu (17mai 1920 – 28 septembrie 2004) în revista Apostrof*, nr. 10 (173), 2004
53. Rogozanu, C., *Geo Dumitrescu – un nou bilanț*, în *Observator cultural*, nr. 29/2000
54. Sălcudeanu, Nicoleta, *Generația dintre dictaturi în România literară*, nr. 1/2008
55. Scorțeanu, Paul, *Urbanismul în literatură în Ecoul*, anul II, nr. 38/28 ianuarie 1944
56. Selejan, Ana, *Jurnalul unui cobai*, în *România literară*, nr. 44/2005
57. Soffer, Oren, *The Textual Pendulum, Communication Theory*, International Communication Association, August 2005, pp. 266-291
58. Simuț, Ion, *Critica de dicționar*, în *România literară*, nr. 23/iunie 2005
59. Simuț, Ion, *Literatura oportunistă în România literară*, nr. 25/iunie 2008
60. Simuț, Ion, *Proletcultism sau realism socialist în România literară*, nr.31/iulie 2008
61. Ștefănescu, Alex., *La o nouă lectură: Geo Dumitrescu*, în *România literară*, nr. 20/2004

62. Ștefănescu, Alex., *Sfârșitul unei lumi*, în *Convorbiri literare*, octombrie 2005
63. Ursachi, Gabriela, *Martie în România literară*, nr. 12/2007
64. Zamfir, Mihai, *Generație și degenerare*, în *România literară*, nr.41/2006
65. Wynands, Sandra, *Zurich Dada and Mysticism, Literature & Theology*, vol. 13, no 1, Oxford University Press, march 2001, pp. 70-84

Surse online

1. Cristea-Enache, Daniel – *Sentimentalul ironist* în *Ramuri*, nr. 9/septembrie 2005, ediție online, <http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=8903> (data consultării: 19 noiembrie 2009)
2. Coșa, Bogdan – *Cazul 2000 sau ultima generație de creație în literatură română* în *Observator cultural* nr. 571/aprilie 2011, ediție online http://www.observatorcultural.ro/Cazul-2000-sau-ultima-generatie-de-creatie-in-literatura-romana*articleID_25218-articles_details.html (data consultării: 22 septembrie 2011)
3. D'Angelo, Frank J. – *The Rhetoric of Ekphrasis*, în *JAC. A Journal of Rhetoric, Culture & Politics*, vol. 18.3, <http://www.jaconlinejournal.com/archives/vol18.3/dangelo-rhetoric.pdf> (data consultării: 12.04.2007)
4. Funieru, Alexandru, „*Generația războiului*” și dilemele tranzitivității (I), în *Agero*, revista pe internet a Asociației Germano-Române, <http://www.agero-stuttgart.de/REVISTA-AGERO/CULTURA/Generatia%20razboiului%20si%20dilemele%20tranzitivitatii%20de%20Alexandru%20Funieru.htm> (data consultării : 22 aprilie 2010)
5. Mitchell, W. J. T. - *Ekphrasis and the Other* in *Picture Theory*, The University of Chicago Press, 1994, ediție online, <http://www.rc.umd.edu/editions/shelley/medusa/mitchell.html> (consultat în data de 13.04.2007)
6. Stănescu, Bogdan-Alexandru – *Postludice* în *Paradigma. Revistă multilingvă de cultură a Cenaclului Euridice*, nr. 1-2/2003, ediție online http://www.revistaparadigma.ro/2003_12_stanescu.htm (data consultării: 24 martie 2007)
7. Poantă, Petru, *Geo Dumitrescu – poetica demistificării* în *Tribuna*, nr. 147/16-31 octombrie 2008, ediție online, <http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=11371> (data consultării: 20 noiembrie 2009)
8. Vișan, Dragoș, *Altfel despre Constant Tonegaru*, http://www.poezie.ro/index.php/essay/13932967/Altfel_despre_Constant_Tonegaru (data consultării: 10.03.2012)
9. Vișan, Dragoș, *Basmul-pamflet al lui Ion Caraion (comentariu la cartea O ureche de dulceață și-o ureche de pelin)* - http://www.poezie.ro/index.php/essay/1822733/Basmul-pamflet_al_lui_Ion_Caraion (data consultării: 23.06.2009)

10. Vișan, Dragoș, *Geo Dumitrescu, inițiatorul contestării modernismului*,
http://www.poezie.ro/index.php/essay/1824055/Geo_Dumitrescu,_ini%C5%A3iatorul_contest%C4%83rii_modernismului (data consultării: 23.06.2009)
11. Vișan, Dragoș, *Numitorul comun al anilor 1941-1942: golemul antimodernist (Postavangarda literaturii postbelice)*,
http://www.poezie.ro/index.php/essay/13931632/Numitorul_comun_al_anilor_1941-1942:_golemul_antimodernist (data consultării: 10.03.2012)
12. Voinescu, Radu – *În cheștiunea unei noi generații literare în Paradigma. Revistă multilingvă de cultură* a Cenaclului Euridice, nr. 1-2/2003, ediție online
http://www.revistaparadigma.ro/2003_12_voinescu.htm (data consultării: 24 martie 2007)